

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน
วันศุกร์ที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๓
นายอานันท์ ปันยารชุน
วิพากษ์สื่อมวลชนไทย
เรียกหาคุณธรรม-จริยธรรม

หมายเหตุ – คำปาฐกถาพิเศษ นายอานันท์ ปันยารชุน อดีตนายกรัฐมนตรี ในหัวข้อเรื่อง สื่อมวลชนกับ
ธรรมาภิบาล ให้กับมูลนิธิอิศรา อมันตกุล ณ หอสมุดปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อเย็นวัน
ที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๓

หัวข้อแรก ที่จะพูดคือเรื่องสื่อมวลชนกับสังคมไทย สื่อนั้นผมค่ามาเยอะแล้ว ส่วนสังคมไทยผม
มองว่าคนไทยเป็นคนใจแคบ ถ้าใครเห็นว่าใครคิดไม่ตรงกันก็มักคิดว่าเป็นศัตรู ผมก็พอมีศัตรูอยู่บ้างทั้ง
ในที่ทำงานเดิม ที่กระทรวงการต่างประเทศและวงการธุรกิจ แต่ผมไม่ได้หวังร้ายกับใคร ใครจะเลือกเป็น
มิตรก็ถือเป็นคุณ แต่ถ้าจะเลือกเป็นศัตรูกับผม ผมก็ไม่สามารถไปเปลี่ยนแปลงเขาได้

ในเรื่องธรรมาภิบาล ช่วง ๔ - ๕ ปีที่ผ่านมา ผมพูดมาตลอด จนถูกมองว่ารับเอาความคิดจากเมือง
นอก เพราะไปอยู่มานานจนทำให้ไม่รู้จักสังคมไทย ในช่วงเดินทางกลับมาจากเมืองนอกใหม่ ๆ มีคน
บอกว่าจะหางานทำได้อย่างไร

เมืองไทยมีปัญหาเรื่องแปลภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทย เพราะเราคิดที่จะแปลเป็นภาษาบาลีเป็น
ภาษาสันสกฤต

ผมเดินทางไปลาวเมื่อสองสามสัปดาห์ก่อน แวะร้านอาหารและตั้งวิกที่ชื่อ จอห์นนี่ วอล์กเกอร์
มาดื่ม ผมสั่งทับศัพท์ไปเลย แต่บริกรของลาวเขาเรียกวิกนี้ว่า จอห์นนี่ย่างก๊าว

ระหว่างที่อยู่ในลาว ได้เรียนรู้คำศัพท์อื่น ๆ อีกเยอะจนคิดว่าราชบัณฑิตยของไทยน่าจะไปดูงานที่
ลาวด้านการแปลภาษา

ผมมองว่าในเรื่องธรรมาภิบาลนี้ไทยเป็นผู้วิวัฒนาการมาก่อนประเทศตะวันตก โดยคุณตั้งแต่การปกครองสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ที่ผูกกระดิ่งไว้หน้าพระราชวังให้ประชาชนมาร้องทุกข์ และสมัยต่อมาพัฒนาการมาเรื่อย ๆ แสดงให้เห็นว่า กษัตริย์ของไทยตระหนักว่า การทำตามใจตัวเอง ไม่เปิดใจให้กว้างรับข้อมูลจากแหล่งอื่น ไม่ใช่การบริหารที่ดี และหากศึกษาให้ดีแล้วหลักทศพิธราชธรรม เป็นหลักความโปร่งใส เข้าถึงข้อมูลที่ดี เป็นหลักการในการนำเรื่องคุณธรรม จริยธรรมมาใช้

เราไม่ได้นำเรื่องธรรมาภิบาลจากต่างประเทศ หลายครั้งคนไทยเรากล่อมของดี ๆ ที่มีอยู่ในประเทศชอบเห่อแต่ของนอก แม้แต่ระบอบประชาธิปไตยก็ไปรับมาจากเมืองนอก แต่รับมาเพียงรูปแบบไม่ใช่ดูแก่นสารว่าสาระจะใช้อย่างไร เรื่องนี้คงสะท้อนมาจากอุปนิสัยคนไทยนั่นเอง

ผมไม่ได้ศึกษาความเป็นมาของมูลนิธิศรธา อม้นตกุล เพราะไปเรียนต่างประเทศมานานจึงไม่แตกฉานเรื่องงานเขียนของคนไทย แต่มีพ่อเป็นนักหนังสือพิมพ์ได้เล่าเรื่องความปราดเปรื่อง ความอิสระ มีศักดิ์ศรีของนักหนังสือพิมพ์และนักเขียนหลายคน เช่น นายกุหลาบ สายประดิษฐ์ สำหรับนายอิศรธา อม้นตกุล นั้น ได้ชื่อว่าเป็นนักเขียนและนักหนังสือพิมพ์ผู้รักชาติ รักประชาธิปไตย รักประชาชน ซึ่งนับวันคนไทยจะขาดหายตรงนี้

ทุกวันนี้ คนรักสถาบันพระมหากษัตริย์ ชาติ และศาสนา เป็นเรื่องถูกต้อง แต่พวกเรากล่อมประชาชน การล่อมประชาชนนั้นไม่ใช่เพิ่งจะเกิดขึ้น แต่เกิดมาตั้งแต่สมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่คณะราษฎรอาจไม่ได้ตั้งใจแต่ในช่วงหลัง ๆ ทั้งข้าราชการจนกระทั่งนักการเมือง นักธุรกิจ ล่อมประชาชน แม้แต่สื่อมวลชนเองก็ล่อมประชาชนด้วย แม้ว่าจะมีบ่อยครั้งมีคนแอบอ้างว่าทำเพื่อประชาชนโดยบอกว่าผมเป็นลูกชานาเกิดมาบนความยากจน เพราะฉะนั้นอย่ามาถามผมว่าความจนเป็นอย่างไร

ผมเป็นคนค่อนข้างช่างสังเกต นิสัยตรงนี้ทำให้ผมถึงอะไรหลายอย่าง เช่น ถึงสังขธรรม คุณธรรม และจริยธรรม

ความรักประชาชนเป็นสิ่งที่เราต้องเร่งเสริมสร้างขึ้นมาใหม่ โดยเรารักประชาชนก็ต้องรักตัวเองด้วย แต่ไม่ใช่ว่ารักเพื่อประโยชน์ของตัวเอง แต่เป็นการรักประชาชนในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์ชนด้วยกัน

สื่อมวลชนในความหมายของผมคือสื่อที่จะเสนอข่าวสาร แต่คำว่าข่าวสารเข้าใจง่าย บางครั้งปฏิบัติยาก เนื่องจากข่าวสารขึ้นอยู่กับผู้ที่มองสถานการณ์นั้น ๆ ไม่ว่าจะในรูปแบบหรือมุมมองใดก็ตาม แม้จะมองต่างมุม ในสถานการณ์เกิดขึ้นนั้นต้องอยู่บนข้อเท็จจริง หากมองในแง่มุมหนึ่งก็เห็นในอีกแง่หนึ่งไม่ได้รายงานในส่วนนั้นไป

ไม่ว่าจะเป็นมุมใดขอให้เป็นข้อเท็จจริงอันเดียวกัน เพราะฉะนั้นข่าวสารคือการเสนอข้อมูล ข้อเท็จจริง การรายงานข่าวคนฆ่ากันหรือเด็กนักเรียนตึกกัน รายงานได้ง่ายแต่ในรายงานข่าวสิ่งที่ปรากฏหรือได้ยินมานั้นต้องอาศัยวิจารณญาณของสื่อมวลชนมาไตร่ตรอง ว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้องหรือไม่

สื่อมวลชนทุกสาขา นอกจากรายงานในข้อเท็จจริงแล้ว ยังเป็นการให้ในเรื่องของบันเทิง กีฬา และสิ่งแวดล้อม แต่ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นในแง่ใด สื่อมีบทบาทในการนำเสนอความจริงโดยไม่มีอคติแฝงไม่ไปหาผลประโยชน์เข้าส่วนตัวหรือให้กับบริษัท หรือเจ้าของสื่อ

เมื่อผมพูดถึงธรรมาภิบาล อยากจะเปรียบเทียบกับองค์รวมของคำว่าระบอบประชาธิปไตย หรือสังคมประชาธิปไตยที่เป็นเหมือนโต๊ะ จะตั้งอยู่ไม่ได้หากไม่มีขาสี่ขา

ถ้าโต๊ะมีสองหรือสามขาอาจตั้งอยู่ได้แต่ไม่มั่นคง หากเอาขาของหนัก ๆ ไปวางไว้ก็ถูกรบกวนจากสิ่งใด ๆ รอบข้างอาจล้มลงได้ เพราะฉะนั้นประชาธิปไตยที่ดีมีประสิทธิภาพจะต้องมีสี่ขา โดยขาที่หนึ่งรัฐธรรมนูญที่เรามีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่จริงแล้วในบางประเทศเช่นอังกฤษ ไม่ได้มีรัฐธรรมนูญแต่มีจารีตประเพณีในการปฏิบัติ และได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งเหล่านั้น

อย่างไรก็ตามประเทศส่วนใหญ่ในโลกต่างมีรัฐธรรมนูญเขียนไว้ สั้นบ้างยาวบ้าง ผมเห็นว่าเรามีขาดียวตลอด ๖๐ ปีที่ผ่านมา แต่เป็นขาที่ไม่ค่อยมั่นคงนัก เพราะเป็นขาที่จัดตั้งโดยคนที่มีอำนาจในขณะนั้น เป็นขาที่มาจากกลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์โดยตรง ฉะนั้นตลอด ๖๐ ปีที่ผ่านมา ขานี้จึงอ่อนแอ เจอพายุก็ตะลุ้ม แต่ก็มีคนเขียนรัฐธรรมนูญขึ้นมาเรื่อย ๆ โดยกลุ่มคนที่มีอำนาจ

ดังนั้นประชาธิปไตยจึงไม่ลงถึงรากแก้วเสียทีเว้นแต่รัฐธรรมนูญปัจจุบัน จะดีเลวอย่างไรคงได้พิสูจน์กันในวันข้างหน้า แต่ได้ชื่อว่าเขียนขึ้นมาบนหลักธรรมาภิบาล เป็นรัฐธรรมนูญที่ชี้ทางออกของ

ประเทศ เป็นการเขียนโดยใช้จิตวิญญาณของธรรมาภิบาลโดยแท้จริง เช่นให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยการ
ประชาพิจารณ์ รับฟังความเห็น การส่งเสริมการอภิปรายถกเถียงของคนทุกกลุ่ม ทุกพื้นที่ ทุกอาชีพ

และในตัวมาตราต่าง ๆ ของรัฐธรรมนูญ พูดถึงหลักธรรมาภิบาลนี้โดยตรง คือการบริหารโดย
โปร่งใส ประชาชนรับทราบข้อมูล และเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องรับหน้าที่ในการทำให้ประชาชนได้เข้าถึง
ข้อมูลนั้นด้วย

แต่น่าเสียดายที่ประชาชนเองไม่ค่อยรู้จักใช้สิทธิดังกล่าว และไม่สนใจที่จะใช้ด้วย ถึงได้มีพฤติ
กรรมแปลก ๆ เกิดขึ้น แต่ไม่เชื่อว่าพวกเขามีสิทธิ์เหลื่อมหรือไม่หวังดี แต่เนื่องจากผู้ที่อยู่ในอำนาจรัฐติดอยู่
ในวงจรเก่า ๆ เห็นว่าถ้าหากเปิดข้อมูลของราชการออกไปแล้ว จะต้องเซ็นเซอร์ปิดบังข้อมูลบางส่วนด้วย
หมึกสีดำ เป็นการทำให้เกิดปัญหา อ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่องราวที่เกิดขึ้น หากจะต้องทำตามสิทธิที่รัฐธรรมนูญ
กำหนดให้แต่คนมีอำนาจรัฐ คิดโยงกับสิ่งเก่า ๆ ก็ยังจะเกิดปัญหา เพราะเมื่อเปิดเผยเอกสารไม่ได้ คิด
ถึงตัวประชาชนที่ขอรับรู้ ไปดูข้อความดังกล่าวที่ไม่รู้เรื่อง ก็อย่าเปิดเผยเสียดีกว่า

ควรยึดหลักว่า ถ้าเปิดเผยแล้วต้องแน่ใจว่า สิ่งที่ประชาชนเรียกร้องและต้องการทราบนั้น รัฐได้ทำ
หน้าที่โดยสมบูรณ์

ประโยชน์ของธรรมาภิบาลคือการตัดสินใจ สังคมไทยไม่ค่อยจะแก้ปัญหาก็แต่ถ้าจะแก้กันทีไร ก็
มักจะก่อให้เกิดปัญหาขึ้นมา ถ้าแก้ปัญหมาแล้ว แต่เป็นการสร้างปัญหาขึ้นมาเพิ่มอีก ก็ถือว่าไม่ได้แก้อะไร
เลย ขอให้มึปัญหอย่างเดิมเสียดีกว่า

รัฐธรรมนูญฉบับนี้เน้นเรื่อง รูลออฟโลว์ (Rule of Law) กฎหมายต้องให้ความเป็นธรรมและยุติ
ธรรมกับคนทุกคนในสังคม ไม่ว่าผู้นั้นจะร่ำรวยมั่งคั่ง มีอำนาจอยู่ในพื้นที่ไหน หรือเชื้อชาติใดก็ตาม ถ้ามี
หลักยุติธรรมก็เท่ากับมีความสมดุล ทั้งธรรมาภิบาลและความยุติธรรม ประชาชนก็จะมั่นใจในกระบวนการยุติ
ธรรม และเขารู้แล้วว่า ถ้าเกิดเรื่องนี้ขึ้นต่อไปจะเกิดอะไร

รัฐธรรมนูญยังย้ำถึงความเป็นอิสระของระบบตุลาการ ความเป็นอิสระของสื่อมวลชนที่ครอบ
คลุมถึงผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับสื่อของรัฐตามมาตรา ๔๑ โดยเราหวังว่าการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน นอกจาก

จะอยู่ในขอบเขตของการทำงานแล้ว ยังมีความเป็นอิสระ ปราศจากการครอบงำของบริษัท ของ บรรณาธิการ หรือหัวหน้าข่าว

เพราะฉะนั้นรัฐธรรมนูญอาจจะเขียนออกมาสวย แต่อาจมีปัญหาอยู่ ถ้าผู้ใช้รัฐธรรมนูญหรือผู้ ดำรงตำแหน่งตรวจสอบรัฐธรรมนูญยังไม่มีจิตวิญญาณในเรื่องนี้ ทำให้การตีความตามเจตนารมณ์ของรัฐ ธรรมนูญบิดเบือนไป

ผมยอมรับว่า เรื่องนี้จะต้องใช้เวลาเพราะเป็นของใหม่ แต่สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ รัฐธรรมนูญ สร้างกลไกการคานอำนาจซึ่งกันและกัน เพราะตลอด ๖๐ ปีที่ผ่านมา เรามีผู้มีอำนาจรัฐอยู่ในมือเพียง กลุ่มเดียว แต่ทุกวันนี้อาจเพิ่มเป็นหลายกลุ่ม แต่ในที่สุดแล้ว กลุ่มอำนาจที่มาคานกันนี้ ยังถือว่าเป็นกลุ่มที่ มีเครือข่ายเดียวกัน ที่ครอบงำวิถีคิดของประชาชน

ผมหวังว่ารัฐธรรมนูญจะสร้างเสาแรกได้ดีกว่าฉบับเก่า ๆ และเสานี้ไม่ผุพังไป โดยการผุพังนั้น จะเกิดขึ้นได้สองประการคือ หนึ่ง คนเจตนาจะบิดเบือนที่จะปฏิบัติให้สอดคล้องกับบทบัญญัติ และเจตนา รมณ์ของรัฐธรรมนูญ และสอง ประชาชนไม่รู้จักใช้รัฐธรรมนูญ โดยในช่วงเริ่มต้นอาจตื่นตื่น แต่พอมี จจริง ถ้าประชาชนไม่ได้ติดตามเอาใจใส่ตรวจสอบรัฐธรรมนูญ เสานี้อาจผุพังได้

เสาที่สองคือประชาชน โดยทำให้ประชาชนมีพลัง ด้วยการให้การศึกษาที่ดี โดยเฉพาะการศึกษา ในโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยเท่านั้น และในชีวิตจริง คนที่คิดโกงกินประเทศ จำนวนไม่น้อยต่างมีการ ศึกษาดี และยิ่งถ้ามีการศึกษาดีเท่าไรยิ่งมีความคิดซึกแซ่กเก่งที่จะเอาประโยชน์ ถือว่าอันตราย

ดังนั้นจะต้องอบรมบ่มนิสัยเพิ่มเติมเข้ามาด้วย สร้างให้คนมีอุปนิสัยที่ดี หรือภาษาอังกฤษเรียกว่า Character เข้าไปอยู่ในจิตใจ ว่าอะไรถูก อะไรชอบไม่ชอบ โดยในจุดนี้จะต้องเรียนมาตั้งแต่เกิด ซึ่งครอบ ครว้เป็นหลักสำคัญในการถ่ายทอด เพราะเรื่องนี้ไม่ใช่เกิดจากการท่องจำ แต่เป็นเพราะการปฏิบัติตัวของ พ่อแม่พี่น้อง เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก

ผมไม่หวังเรื่องการหาวิชาความรู้ แต่หวังเรื่องการอบรมบ่มนิสัย

ประชาชนหลักที่สองที่ดีได้จะต้องเข้าถึงข้อมูลที่สมบูรณ์และทันเวลา ถ้าได้ข้อมูลมาหลังสถานการณ์เกิดขึ้นแล้วก็ไม่มีความหมายอะไร เพราะฉะนั้นข้อมูลนอกเหนือจากข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์แล้วจะต้องมีความหลากหลาย

เสาที่สองที่มีนิสสัยดี มีความรู้ด้านวิชาการและนอกวิชาการ ไม่ใช่ได้ปริญญาบัตรแล้วตัวเองจะวิเศษกว่าคนอื่น ผมมองว่าปริญญาไม่มีความหมายอะไรเลย เป็นเหมือนหนังสือเดินทางที่เบิกทางไปสู่ประเทศอื่น หรือเบิกทางไปสู่การทำงาน

ความรู้ในห้าปีก็ล้าสมัยไปแล้ว การศึกษาถือว่าเป็นสิ่งที่เรียนไม่รู้จบ ผมว่าปัญหาของประเทศเกิดขึ้นเพราะมีนักกฎหมาย โดยปัญหาว่าครั้งหนึ่งมีสาเหตุมาจากนักกฎหมายทั้งนั้น อาจจะมากกว่าครึ่งด้วยซ้ำ การออกพระราชบัญญัติมากมายเท่าไรยิ่งสร้างปัญหาให้เกิดขึ้นมากเท่านั้น เพราะว่าเราสะสมของเก่า กฎหมายที่ล้าสมัยไม่เป็นธรรมและไม่สร้างสรรค์ความยุติธรรมในสังคม เพราะฉะนั้นกฎหมายของไทยต้องสังคายนาใหญ่ เพราะถ้าไม่ทบทวนเปลี่ยนแปลงแก้ไข สังคมไทยก็จะล้าหลังมาก แต่ผมยังพอทนได้

แต่ถ้าสังคมไทยเป็นสังคมที่ไม่ยุติธรรม ไม่มีหลักยุติธรรม นอกจากจะล้าหลังแล้ว กฎหมายจะล้าหลังด้วย

สำหรับเสาที่สามคือหลักธรรมาภิบาลเรื่องความโปร่งใส ความรับผิดชอบและการตัดสินใจ ไม่ใช่รับผิดชอบต่อการทำของตัวเอง เพราะถ้าทำผิดอาจผิดโดยตั้งใจ ก็ต้องนำขึ้นสู่ศาลลงโทษ แต่ถ้าผิดโดยบริสุทธิ์ใจไม่ได้ตั้งใจ การบังคับลงโทษจะลดลงตามลำดับ

แต่สังคมไทยในปัจจุบันไม่มี Accountability อย่างมากก็ออกมาพูดกับสื่อว่า ผมผิด ผมขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว

ความเป็นอิสระและความเป็นกลางของระบบตุลาการ ตำรวจไทยเป็นส่วนที่ทำให้เกิดปัญหาในสังคมเป็นอย่างมาก ตามมาด้วยอัยการ ตุลาการและราชทัณฑ์

เสาที่สี่ ประชาสังคม เขาเรียกว่า Civil Society ครอบคลุมกว้างกว่าองค์กรที่นอกเหนือเอ็นจีโอทั่วไป โดยรวมถึงสหภาพแรงงาน สภาอุตสาหกรรม หอการค้า สมาคมนักเรียนเก่า องค์กรทางศาสนา

เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยกันอำนาจซึ่งกันและกัน แต่จะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับ หนึ่ง ไม่มีใครมีอำนาจอยู่ในมือเพียงคนเดียว

สอง มีการแลกเปลี่ยนความเห็นกัน เพื่อนำไปสู่สาธารณประโยชน์ โดยรัฐธรรมนูญต้องการให้มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น แต่ต้องยอมรับว่ารัฐบาลกลางยังมีอำนาจอยู่มาก

ฉะนั้นการจะปล่อยให้ผู้ที่คิดว่าอะไรคือประโยชน์ของสาธารณะ คือรัฐบาลเท่านั้นคงจะไม่ได้ ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมาจากพรรคการเมืองหลายพรรครวมกัน บางครั้งอาจจะแตกกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า จะแตกกันเพื่อประโยชน์สาธารณะ แต่เพราะขัดกันเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้นภาคประชาชนต้องเป็นผู้คานอำนาจ

ความคิดแตกต่างกันได้แต่ขออย่าให้แบ่งแยกประชาชน ต้องยอมรับความคิดเห็นไม่ตรงกับเรา ถ้าสังคมไทยยังเชื่อ และชอบฟังแค่ข่าวลือ ก็ถือว่าเป็นกรรมของเรา การไม่ยอมรับตรงต่อเลยว่ามีข่าวที่เราได้รับมาทั้งทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ ไม่ได้มองว่าเป็นการซุบซิบนินทา สร้างสีสัน ใสสีให้ข่าว ตื่นเต้นเพื่อความมัน ให้คนเขาชกกันแบบมวยไทย โดยให้ฝ่ายหนึ่งล้ม

สังคมประชาธิปไตยจะอยู่ได้ต้องหันมาคุยกัน เมื่อคุยจบแล้วอาจมีความเห็นไม่ตรงกัน แต่อย่างน้อยก็จะสร้างระบบความเข้าใจซึ่งกันและกัน เอื้ออาทรกัน

ผมจำได้ว่า หมอประเวศ วะสี เคยอวยพรในงานแต่งงานแห่งหนึ่ง บอกว่าคู่สามีภรรยาคงหลีกเลี่ยงเรื่องการทะเลาะกันได้ยาก ถ้าเกิดขึ้นก็ขออย่าใช้เหตุผล แต่ขอให้ได้เถียงกันด้วยความรัก ความเอื้ออาทรต่อกัน ถ้าได้เถียงกันโดยต่างฝ่ายต่างยึดเหตุผลของตนเอง คงอยู่กันไม่รอด เพราะฉะนั้น จึงต้องมี Tolerance (ความอดทน) เหมือนกับผมและภรรยา ต้องทนในแง่ไม่ดีซึ่งมีอยู่เยอะ

แต่เราจงใจในการรักษาความเป็นสามีภรรยาไว้ บางคนอาจชนะเพราะเมื่อที่จะได้เถียง อย่างกรณีเขื่อนปากมูลตอนนี้ กำลังเถียงด้วยเหตุผล โจทย์ที่ตั้งก็ไม่ถูก

เพราะฉะนั้นการมีองค์กรภาคประชาสังคมร่วมกับประชาชน ร่วมกับธรรมาภิบาล จะช่วยคานอำนาจและสร้างจุดที่จะทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยต้องยอมรับว่าแต่ละฝ่ายไม่ได้ถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ แต่ผมเชื่อว่าเกินห้าสิบเปอร์เซ็นต์แน่

สื่อเหมือนเงา เป็นกระจกส่องให้รัฐได้ดูหน้าตัวเองว่าเป็นนายักษ์หรือสวय หรือมีสิวมากน้อยแค่ไหน ควรจะไปล้างหน้าหรือเปลี่ยนหน้าดีไหม สื่อคือกลไกที่สำคัญที่สุด เป็นกลไกหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย ที่คอยผลักดันให้ความจริงปรากฏออกมา สื่อต้องชวนขวยหาความจริง ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และสื่อยังเป็นผู้ชี้นำความคิดของประชาชน เป็นผู้ก่อให้เกิด การวิพากษ์วิจารณ์ การโต้เถียงโต้แย้ง และนำไปสู่การทำอะไรที่ทำให้เกิดประโยชน์สาธารณะ

ดังนั้นสื่อมวลชนต้องถามตัวเองว่า อำนาจที่มีอยู่ในมือ ได้ใช้ไปด้วยความเหมาะสมถูกต้อง หรือเป็นเพราะไปปรับข้างเขามาหรือไม่ เป็นการทำให้ไปเพราะมีอคติ เพราะมองแต่ประโยชน์ตัวเอง มองแต่ความคิดของตัวเองโดยไม่ฟังความเห็นของคนอื่น

การรายงานข่าวต้องเป็นข้อเท็จจริงเท่านั้น แต่ตอนนี้มีการเติมสีเข้าไปเยอะ เช่นหนังสือพิมพ์ สิ่งที่ชัดเจนข่าวก็ควรเป็นข่าว ส่วนที่เป็นสีสันก็ควรจะไปอยู่ในบทนำ ถ้าผมจะเขียนคอลัมน์ ผมจะใช้ชื่อจริงว่า นายอานันท์ จะผิดจะถูกอย่างไรก็พร้อมจะรับผิดชอบ จะไปติเตียนคำว่าใคร ก็ต้องให้คนเขารู้ ไม่ต้องไปใช้นามแฝง

ผมยอมรับว่าในอดีตจำเป็นต้องใช้นามปากกา เพราะมีอำนาจรัฐบางคนอาจเป็นเจ้าของที่รัฐหากเปิดเผยอาจกระทบกับงานได้ แต่ในวันนี้ใครเขียนคอลัมน์กล้าเปิดเผยชื่อตัวเองไหม ถ้าใครกล้าบอกชื่อหรือไม่ กล้ายอมรับการกระทำของตัวเองหรือเปล่า

ทุกวันนี้ผมไม่อ่านหนังสือพิมพ์ไทย เพราะอ่านแล้วปวดหัวจนไม่ยอมอ่าน ในคอลัมน์เดียวกันมีเรื่องห้าหกเรื่องปนกันไปหมด หัวข่าวไม่ตรงกับเนื้อข่าว นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องให้คนเขาตีกัน เข้าใจผิดกัน

เมื่อก่อนพ่อเคยเขียนบทความว่า นักหนังสือพิมพ์เป็นชนชั้นอภิสิทธิ์ ไปนั่งฟังการประชุม ก็จะจัดที่นั่งให้เป็นพิเศษ พอกลับไปเขียนข่าวตามอำเภอใจไม่ตรวจสอบว่าถูกผิด

วรรณะของสื่อคือการเขียนความจริงไม่ใช่ไปตามกระแส ถ้าเทียบกับหนังสือพิมพ์ในอังกฤษ บอกชัดเจนว่าเชียร์ใคร หรือเข้าข้างพรรคการเมืองไหน ดูจากบทนำและคอลัมน์ แต่ในเนื้อหาจะไม่ทราบเลยว่าเข้าข้างใคร

หนังสือพิมพ์มีความสำคัญและมีอำนาจมาก เพราะคนอ่านมากขึ้น แต่ผมถามเสมอว่า ถ้าอ่านข่าวของเมืองไทยแล้วจะฉลาดขึ้นหรือไม่ ผมตอบว่าน้อยมาก บทความดี ๆ มีอยู่มาก แต่ข่าวยังอ่อน เคยถามนักข่าว ต่างบอกว่าอยู่ในฐานะลำบากเพราะการลงข่าวจะมาน้อย หรือแต่งเติมอย่างไรรัน ขึ้นอยู่กับกองบรรณาธิการ

ดังนั้นจึงอยากเรียกร้องให้ทุกคนเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ เพื่อคานอำนาจและต้องมีคุณธรรม
จริยธรรม